

N.F.S. Grundtvigs tale på Marielyst Højskole

Taler

Nikolai Frederik Severin
Grundtvig
Forfatter, teolog, digter

Dato

3. november 1864

Sted

Marielyst Højskole

Det er med godt Haab og dobbelt Glæde, jeg byder de unge Mennesker velkommen, som denne Gang mødes paa Marielyst for at blive bedre bekiendt med dem selv og med hverandre, og med vores fælles Fæderneland og Modersmaal. Ligesaa lidt, som jeg turde ventet at see Majestæten her idag, ligesaa lidt turde jeg nemlig ventet at see nær saa mange af den Danske Ungdom her, i denne for gamle Danmark saa ulykkelige og ynkelige Tid, da det ellers seer ud, som om ikke alene hele Verden og hede Helvede med havde sammenrottet sig mod gamle Danmarks fra Arildstid navnkundige og igrunden lykkelige Rige, men syndes tillige snart, som om det Danske Folk havde glemst sig selv, eller havde dog aldeles tabt deres Forfædres Mod og Manddom, saa de krøb ned i et Musehul for de Tyskere, som deres Forfædre dristig holdt Stangen giennem to tusind Aar og tit gav en banket Trøie, som sidst for ikke længe siden ved Frederis, ved Idsted og Fredrikstad.

Det er mig derfor et godt Varsel og et glædeligt Tegn midt i den sørgelige Tid, at vi har faaet saa fuldt Huus paa Marielyst, med Danske Kæmpeviser, og hvor der kun blæses Tysken et Stykke, kun lægges Vin[d] og lægges Vægt paa hvad der er ægte Dansk baade i Sind og Skind, baade i Tungemaal og Tænkemaade, thi det stadfæster, hvad jeg dog ogsaa nok havde tænkt, at det [i det] høieste maatte være de Gamle, der havde faaet det lidt med Rystelse, saa Ungdommen var dog for det meste endnu ved et frit Mod, og tænker ligesom jeg, at med Guds Hjelp kommer der Dage efter disse, da vi kan takke Tyskerne for sidst og lære dem, at skjøndt de har megen Lyst til at sætte sig paa den høie Hest, saa sidder de dog slet ikke fast i Sadlen naar de kommer i Lag med Jydske Ryttere.

Ja, det glæder mig især, at vi har faaet Besøg af hele syv Jydske Karle, for det er jo de kiære *Nørre-Jyder*, som i hele dette Ulykkens Aar har været i Klørne paa den Tyske Rovfugl, som kalder sig selv Vogel von Falkenstein, og efter hvad man har

spurgt derovre fra, skulde man snart troe, han havde ikke blot revet dem Tungen ud af Halsen, men ogsaa Hjertet ud af Livet, saa der hverken var nogen fuldvoxen eller halvvoxen *Niels Ebbesen* at vente, som kunde sætte Haardt mod Haardt og gjøre Vildtysken et Hoved kortere; men nu har jeg godt Haab om, at der imellem de seie Jyder i det mindste er syv for een i Opvekt, som i sin Tid turde sige en Tysk Hugaf i hans Øine, hvad Karl han var, og lære ham at holde Mund med al sin tyske Brouten.

Til at ophøie, oplive og oplyse saadanne Ungersvende baade fra Jylland og fra Øerne, dertil veed man nemlig nok, at »Grundtvigs Høiskole« er fra første Færd betænkt, og med Guds Hjelp skal den beholde det gode Lov, saalænge den bestaaer, thi vel er den Danske Dannelse og Oplysning, som her skal findes og fremmes, ligesom det Danske Folk selv, af den fredeligste Art under Solen, og gaaer netop ud paa at vise, at det Danske Folk baade kan og vil godt nøies med Guds og sit Eget, men hvem der i denne syndige Verden skal faae Lov til at beholde sit eget i Fred, maa dog ikke blot have Sind til at holde sine fingre fra Andres, men maa ogsaa, især naar han har stolte, stridbare og ..?.. Tyskere til Naboer, have Mod til at slaae dem over Fingrene, som kommer ham for nær.

Dette giælder heller ingenlunde blot om haandgribelige Ting, men ligesaameget om de aandelige og hjertelige Ting, og da først og sidst om et Folks Tungemaal og Talemaade, og det skal være mit inderlige Ønske, at De her ikke blot maa lære bedre at kiende vort kiære og elskelige Danske Modersmaal, der er lige saa jævnt som Tyskernes er høitrvænde, og udtrykker langt bedre baade de jordiske og de himmelske Ting i MenneskeMunden, men jeg ønsker ogsaa at De maa ret blive gode Venner med vore herlige Danske Ordsprog og Mundheld, der er ypperlige baade til Fredsbrug og Krigsbrug, saa med dem kan vi prægtig holde Tyskerne tre Skridt fra Livet, og naar de gjør sig for næsvise give dem en Næse saa lang som her fra til Bloksbjerg.

Hermed være Grundtvigs Høiskole for denne Vinter aabnet i Guds og gamle Danmarks Navn, og gid kun baade Ledere og Følgesvende maae have ret megen Glæde med hverandre, thi da er jeg vis paa, at De og gamle Danmark skal ogsaa have megen Gayn deraf; thi hvad der i Sandhed glæder Folke-Hjertet, det gavner ogsaa Folke-Livet i gamle Danmark!

Følgende to afsnit hører ogsaa til 3. nov. 1864:

De veed da nok, at Mimer, hvis Navn udlægges »*Ihukommeren*« paa Høinordens Skjaldesprog udtrykker Fortidens lyslevende Minde, med Kilden til folkelig Vidskab, og at om ham hedder det i Mythen, at han uheldigvis blev halshugget, men at Odin ikke blot balsamerede hans Hoved, men fik det med Kunst gjort levende og talende igien, saa han kunde bruge det til sit Orakel, og det, siger jeg forstaaer sig selv, naar vi bare veed, at i vort Høinorden forplantedes Mindet længe lyslevende med Halvguders og Ænheriers, Kæmpers og Idrætters hørøstede Eftermæle, som gik fra Mund til Mund og fra Slægt til Slægt, og paa hvis sørgelig Død Nordens Aand stræbde at bøde med de mageløse Sagabøger, han lokkede Islænderne til at skrive, og med den klarede Skjaldekonst som lærde den høinordiske Bogorm at lukke Munden op til Oplivelse, Forplantelse og Forklarelse af Fortidens Minder. Nu veed De da, hvad jeg mener med, at De i Dag har hørt det første Ord, Mimers-Hovedet talde efter Døden, og at jeg stoler paa, De vil sørge for, at det ikke tillige bliver det sidste, som det jo blev, hvis jeg tog det med mig i Graven, og hermed være det store og det lille, levende og folkelige Eftermæle Høinordens letnemme Ungdom anbefalet og betroet i Samfund med Høinordens dybsindige men glade og daadfulde Kæmpeaand!

Det er en stor Ære, Hds M. Enke-Dronningen gjør Skolen paa Marielyst idag med sin Nærværelse, og det aldeles uventet, thi vel nød Grundtvigs Høiskole samme Ære idag for otte Aar siden, da den fødtes til Verden, og nyder endnu stedse godt af den kongelige Faddergave; men saa dybt, som gamle Danmark og alt Dansk er sunket i det sidste Ulykkes-Aar, vilde det dog været et alt for dristigt Haab, at Majestæten vilde ære og trøste en Skole med sin Nærværelse, der maatte synke i Jorden, naar den ikke længer skulde ophøie gamle Danmark over alle Verdens Riger og Lande, eller holde op at spaae »deiligst Vang og Vænge, lukt med Bølgen blaa« et mageløst Gyldenaar, som en Fredegods Tid, da Grotte-Kværnen igien maler alt hvad der er Guld og grønne Skove for det Danske Hjerte, maler det ligesaa fort, som det kvædes over den.

Imidlertid er Dronningens ærefulde, uventede Nærværelse dog ikke det eneste gode Varsel idag for gamle Danmark og Grundtvigs Høiskole, nei, tilligemed den og det deilige Solskins Veir, varsler alt mig her idag en trøstelig Vinter-Soel-Hverv, en lykkelig Vending for Gamle Danmark, saa det

Kilde

Grundtvig, N.F.S. (1956). Taler paa Marielyst Højskole 1856-1871 (red. Steen Johansen). København. Nordisk Forlag. S. 68-72

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Højskolebevægelsen, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/grundtvigs-tale-til-elever-og-undervisere-ved-elevsamling-paa-marielyst-hoejskole-vinterskolens-aabning-1864>